

Utbildningsinspektion i Smedshagsskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Smedshagsskolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	4
Bedömning av genomförandet.....	6
Bedömning av förutsättningarna	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Smedshagsskolan den 14-15 november 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen (Lpo 94) och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholms kommun och Smedshagsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Smedshagsskolan intervjuades skolledningen, lärare, elevvårdspersonal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i flertalet ämnen och klasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Smedshagsskolan

Smedshagsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	23
Grundskola	221

Smedshagsskolan är belägen i stadsdelen Hässelby-Vällingby. Flertalet elever bor i ett område med flerfamiljshus. Andelen elever av utländsk härkomst är cirka 80 procent. Efter att ha bedrivit verksamheten i provisoriska lokaler under nio år kommer skolan under 2007 att flytta in i en helt ny skolbyggnad. De första tre åren i de provisoriska lokalerna omfattade skolans verksamhet barn i förskoleklass och elever i årskurs 1–6. Sedan år 2003 finns även elever i årskurs 7–9.

Skolans undervisning är organiserad i tre arbetslag där förskoleklassen och årskurs 1 och 2 utgör en arbetsenhet. Eleverna i årskurs 3–5 tillhör en enhet och i den tredje enheten ingår elever i årskurs 6–9.

Föreliggande rapport behandlar förskoleklassen och grundskolan. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen behandlas i kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Smedshagsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen (Lpo 94) och övriga skolförfattningar.

Kvaliteten och utformningen av utbildningen i Smedshagsskolan bedöms som helhet vara i behov av genomgripande förbättringar. Utifrån skolans svaga kunskapsresultat behöver undervisningen och skolans arbete med särskilt stöd följas upp och analyseras i syfte att finna åtgärder som kan öka målpuppfyllelsen.

Skolan bedriver ett aktivt arbete mot kränkande behandling men trots det finns det elever som känner sig utsatta. Att skapa en trygg och stimulerande arbetsmiljö där studiero råder är ett angeläget utvecklingsområde för skolledningen och personalen. För att säkerställa att organisation och genomförande av undervisningen ger alla elever likvärdiga möjligheter att nå målen bör skolan förbättra sitt kvalitetsarbete så att en kedja med tydliga målbeskrivningar, uppföljningar och analyser samt lämpliga åtgärder tydliggörs.

Positiva sidor att framhålla i verksamheten är bland annat personalens tydliga engagemang och vilja att förbättra. Vidare är skolans arbete med internationalisering ett gott exempel på hur personalen vinnlägger sig om olika perspektiv i undervisningen. Inslag av sinnliga och kreativa moment i undervisningen ger eleverna goda möjligheter att på olika sätt inhämta kunskaper och färdigheter.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94).

- Skolan bedriver inte ett tillräckligt målinriktat arbete för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling (5 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Rektorn ingår inte som ledamot av elevvårdskonferenserna (3 kap. 4 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med författningarna (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör analysera och åtgärda de svaga kunskapsresultaten liksom skillnader i måluppfyllelse mellan olika ämnen och mellan pojkars och flickors resultat så att alla elever, oavsett kön och bakgrund ges likvärdiga förutsättningar att nå målen.
- Skolan bör förbättra arbetet med att på skolnivå följa upp de yngre elevernas resultat i samtliga ämnen.
- Elevernas förutsättningar och möjligheter till ansvarstagande och inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, bör förbättras.
- Skolan bör säkerställa att all personal har nödvändiga kunskaper om de föreskrifter som gäller för verksamheten samt tillse att all undervisning inriktas på strävansmålen i läroplanen och de nationella kursplanerna.
- Undervisningen bör i större utsträckning varieras så att elevers olika förmågor och behov tillgodoses.
- Arbetet med särskilt stöd bör utvärderas, analyseras och förbättras utifrån de svaga kunskapsresultaten.
- Åtgärdsprogrammen bör förbättras så att en tydligare koppling till nationella mål görs.
- De individuella utvecklingsplanernas kvalitet bör förbättras så att insatser kopplade till nationella mål beskrivs.
- Rektorns förtrogenhet med det dagliga arbetet bör förbättras. Vidare bör rektorns pedagogiska ledarskap förtydligas och förstärkas.
- Skolans kvalitetsarbete bör utvecklas och kvalitetsredovisningen förbättras.
- Elevens val bör utvecklas så att ett allsidigt urval av ämnen ges.
- Ytterligare insatser för att få lärare med pedagogisk utbildning till alla tjänster bör göras.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen (Lpo 94) och de nationella kursplanerna.

Kunskapsresultat enligt kursplanernas mål

Verksamheten i förskoleklassen har inslag av såväl lek, rörelse, skapande verksamhet som av grundläggande språkliga och matematiska begrepp. Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklassen är i överensstämmelse med läroplanens mål och riktlinjer samt ger en god grund för barnens fortsatta lärande och utveckling.

I läroplanen och de nationella kursplanerna anges mål för utbildningen, övergripande och i olika ämnen. Skolan skall klargöra för eleven vilka målen är samt kontinuerligt följa upp elevernas kunskapsutveckling. Vid inspektörernas samtal och intervjuer framkommer att de äldre eleverna har god kännedom om målen. Hos de yngre eleverna varierar kännedomen. I några klassrum finns mål anslagna på väggarna.

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till bland annat de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolenivå och att dessa ligger till grund för analys och förbättring av verksamheten i stort.

Tabell 1. Nationella ämnesprov för år 5 i Smedshagsskolan. Tabellen anger andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen i proven.

År	2004	2005	2006
Svenska	88	77	83
Matematik	79	77	83
Engelska	88	84	94

Källa: Skolans egna uppgifter

Utöver resultaten från de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik, se tabellen ovan, kan skolan inte redogöra för hur stor andel av eleverna som uppnår de nationella målen i årskurs 5 i kursplanernas ämnen. Inspektörerna bedömer därför att skolan måste förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av skolans samlade resultat vad gäller elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5.

Inte heller för eleverna i de tidigaste årskurserna finns någon samlad bild av elevernas kunskapsutveckling i relation till de nationella målen i kursplanerna. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör förbättra sin övergripande uppföljning och utvärdering av de yngre elevernas resultat i samtliga ämnen. Dessa resultat bör också ligga till grund för skolans kvalitetsarbete och skolans arbete med att ge stöd till elever som har svårigheter att nå målen.

Tabell 2. Slutbetyg enligt Skolverkets statistik.

	Smedshagsskolan			Kommunen			Riket		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Meritvärde	200,8	204,8	221,0	221,0	221,3	221,9	206,9	206,3	206,8
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	73,7	53,3	66,0	75,6	75,7	75,1	75,9	75,5	76,0
Andel (%) behöriga till nationella progr.	81,6	70,0	84,9	89,8	89,2	90,0	89,6	89,2	89,5

Tabellen ovan med resultat från årskurs 9 visar att skolans resultat är lägre än genomsnittet i kommunen och i riket när det gäller andelen elever som är behöriga till nationellt program på gymnasieskolan lika så andelen elever som uppnått målen i alla ämnen.

Det relativt höga meritvärdet 2006 förklaras bland annat av att en hög andel elever erhållit höga betyg i ett antal ämnen. Så har exempelvis 85 procent av eleverna betyget mycket väl godkänd i hem- och konsumentkunskap och i slöjd var andelen elever med väl godkänd 46 procent och andelen elever med mycket väl godkänd 40 procent.

Även resultaten på de nationella ämnesproven för årskurs 9 ligger lägre än kommunen och riket. Bäst resultat på ämnesproven når skolans elever i engelska och svagast är resultaten i matematik.

Vid inspektörernas genomgång av skolans samlade slutbetyg framkommer att andelen elever som saknar ett eller flera betyg är hög och i ett antal ämnen är det stora skillnader mellan pojkars och flickors resultat. Inspektörerna noterar också särskilt svaga resultat i de naturorienterande ämnena samt i matematik. Inspektörerna bedömer att Smedshagsskolan bör analysera och åtgärda de svaga kunskapsresultaten liksom skillnader mellan pojkars och flickors resultat så att alla elever, oavsett kön och bakgrund, ges likvärdiga förutsättningar att nå målen. Skolan bör också analysera skillnaden i måluppfyllelse mellan ämnen.

Resultat av arbetet med normer och värden

I läroplanen anges att skolan skall främja respekt och förståelse för andra människor, förmåga till inlevelse samt respekt och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv. Resultatet av ett sådant värdegrundsarbete kan bland annat ses i hur eleverna förhåller sig i skolmiljön. Vid lektionsbesök och i samtal och intervjuer uppfattar inspektörerna att flertalet elever är väl medvetna om vilka ordningsregler som gäller på skolan samt att de anser att man skall respektera andra och visa omsorg om miljön. Emellertid framkommer att många elever inte bryr sig om skolans regler eller tillsägelser från vuxna. Samtalstonen är ofta hård och språkbruket mellan eleverna grovt. Trots att Smedshagsskolan har väl genomarbetade rutiner för att motverka och åtgärda trakasserier och kränkningar förekommer det enligt samstämmiga uppgifter relativt ofta att elever känner sig förolämpade och kränkta. I inspektörernas intervjuer är eleverna vänliga och tillmötesgående, men flera av dem har påtagliga svårigheter att vänta på sin tur och att lyssna på kamraternas svar. Vid flera lektionsbesök ser inspektörerna hur vissa elever sysslar med annat än skolarbete och hur undervisningen inte tycks intressera dem.

Inspektörernas samlade intryck från samtal och lektionsbesök är att elevernas lust att lära och uppförande under lektionerna i många fall tycks bero på lärarens förhållningssätt och undervisningens utformning.

Enligt läroplanen skall läraren se till att alla elever oavsett kön och social och kulturell bakgrund får ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Vid inspektörernas lektionsbesök, intervjuer och samtal med elever framkommer att innehåll och arbetssätt oftast är bestämt av läraren innan lektionerna börjar. Inspektörerna ser emellertid även lektioner med en öppen dialog mellan lärare och elever om innehåll och arbetssätt i undervisningen.

Inspektörerna bedömer att skolan snarast måste vidta kraftfulla åtgärder i syfte att säkerställa att kränkningar och trakasserier fortsättningsvis inte förekommer. Vidare bedömer inspektörerna det som mycket angeläget att skolan utvecklar arbetet med att skapa en stimulerande och trygg arbetsmiljö. Inspektörerna bedömer också att elevernas möjligheter till inflytande på undervisningen bör förbättras.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen (Lpo 94) och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

I läroplanen anges att skolan aktivt och medvetet skall påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Vidare anges att skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja samt lust att lära. Vid inspektionstillfället framför flera i personalen att de upplever att skolan befinner sig i ett mycket bekymmersamt läge med elever som ställer till bråk på rasterna och stör under lektionerna. Elever berättar att kränkande och grovt språkbruk är vanligt förekommande på skolan. En rad insatser för att komma tillrätta med problemen har vidtagits från skolans sida. Ett exempel på detta är att skolan genomfört vissa organisatoriska förändringar för att så ofta som möjligt kunna vara två lärare i varje klass. Ofta genomförs undervisningen i mindre grupper. Personalen har även startat ett utvecklingsarbete där skolans problem har inventerats och lösningar föreslagits.

I den skriftliga dokumentationen av denna process, noterar inspektörerna en tydlig övervikt av elevrelaterade problemområden och lösningsförslag. Endast ett fåtal beskrivningar i nämnda dokumentation handlar om undervisningens innehåll och upplägg eller de vuxnas förhållningssätt. Inspektörerna ser flera lektioner där lärare på ett bestämt och vänligt sätt skapar arbetsro och löser konflikter samt genomför en stimulerande undervisning. Men inspektörerna ser också många stökiga lektioner med ointresserade elever och lektioner som urartar helt. Läroplanen lägger särskild vikt vid skolans arbete med att överföra normer och värden.

Att detta arbete blir utfört, med hänsyn till både den individuella och samhälls-
liga aspekten samt att skolans personal uppåddar ett gemensamt förhållningssätt
och skapar en trygg arbetsmiljö är ett angeläget utvecklingsområde för rektorn
och medarbetarna, enligt inspektörerna (se vidare under rubriken Ledning, kva-
litetssäkring och förbättringsarbete).

I ett försök att ge eleverna ökat självförtroende och en positiv syn på framtiden
har skolan tillsammans med ett studieförbund anlitat före detta elever till ett
utvecklingsprojekt med kvällskurser i matlagning, film etc. I ett slags men-
torskap hjälper där de äldre ungdomarna sina yngre kamrater att förändra dåligt
beteende.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering
och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS
2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön,
etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller
funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan krän-
kande behandling. Det innebär att skolan är skyldig att bedriva ett målinriktat
arbete för att främja dessa ändamål samt att upprätta en likabehandlingsplan där
detta arbete beskrivs. I Smedshagsskolans likabehandlingsplan redovisas plane-
rade åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för
trakasserier och annan kränkande behandling samt hur man avser att utreda
sådana omständigheter och i förekommande fall vilka åtgärder som skall vidtas.
Det förebyggande arbetet beskrivs vara gemensamma trivseregler, rastverk-
samhet och rastvakter, ”samtal i ring” samt gemensamma temadagar. Vardagligt
värdegrundsarbete och de vuxnas förhållningssätt i alla situationer nämns inte.
Inspektörerna ser, bland annat i personalens utvecklingsprojekt, att skolan har
vidtagit lovvärda åtgärder men att detta inte är tillräckligt eftersom kränkningar
ändå förekommer. Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte till fullo författ-
ningarnas krav och inspektörerna bedömer att skolan bör vidareutveckla lika-
behandlingsplanen bland annat genom att konkret kartlägga skolans behov,
beskriva ansvarsfördelning samt att ange hur dokumentering ska ske. Planen
skall vara daterad och den skall utvärderas varje år.

Författningarna anger att i varje klass eller undervisningsgrupp skall eleverna
ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor som är av gemensamt
intresse för eleverna och att den närmare utformningen av detta skall anges i
arbetsplanen. I Smedshagsskolans verksamhetsplan uppges att arbetet med att
öka elevinflytandet fortsätter samt att elevernas delaktighet vid planering, ge-
nomförande och utvärdering står i fokus. Elevråd och klassråd schemaläggs och
genomförs. I intervjuer framkommer att dessa råd mestadels behandlar frågor
som handlar om den yttre miljön. Elever uppger emellertid att de i råden får
gehör för sina synpunkter och önskemål. Inspektörerna bedömer att eleverna
ges möjligheter till inflytande i frågor som är av gemensamt intresse. I läropla-
nen betonas även elevernas rätt till inflytande över arbetssätt och innehåll i un-
dervisningen samt att de skall ta ett allt större ansvarstagande för det egna lä-
randet. Vid samtal, intervjuer och lektionsbesök framkommer att elevernas
förmåga och möjligheter till inflytande och ansvar varierar starkt mellan olika
klasser och olika ämnen. Enligt eleverna planeras undervisningen mestadels av
lärarna utan elevernas medverkan. Inspektörerna bedömer därför att arbetet
med att ge eleverna förutsättningar och möjligheter till ansvarstagande och in-
flytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, bör förbätt-
ras.

I läroplanen betonas vikten av samverkan med elevernas vårdnadshavare. I Smedshagsskolan möts lärare, elev och vårdnadshavare i utvecklingssamtal varje termin kring elevens kunskapsutveckling. På klassnivå har vårdnadshavare möjligheter till samverkan vid de regelbundet anordnade föräldramötena. Information mellan lärare och föräldrar sker också via kontaktböcker, loggböcker eller brev till hemmen. Skolans föräldraförening är vilande. Det finns dock både ordförande och kassör samt ett par föräldrar till i den gruppen. Rektorn har kontakter med föreningen på lite olika sätt. I en strävan att försöka aktivera ytterligare föräldrar har rektorn startat en referensgrupp för att få ett större intresse från föräldrarna och nya medlemmar eftersom den nuvarande styrelsen har barn som snart slutar i skolan. Inspektörerna bedömer att Smedshagsskolan har en god samverkan med föräldrar på individ- och klassnivå samt påpekar vikten av samverkan med elevernas vårdnadshavare när det gäller övergripande frågor.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Smedshagsskolan har i nio år bedrivit verksamhet i provisoriska lokaler vilket innebär att lokaler för hem- och konsumentkunskap, laborationssalar för naturorienterande ämnen samt idrottshall hyrs på andra skolor. Som en följd av detta har skolan av praktiska skäl valt att koncentrera undervisningen i vissa ämnen till en årskurs, så är till exempel fallet i ämnet kemi. Huruvida dessa omständigheter har haft betydelse för de svaga kunskapsresultaten kan skolan inte svara på. Inspektörerna finner anledning att framhålla vikten av uppföljning och analys av resultaten i förhållande till förutsättningarna och kvalitet i undervisningen.

Verksamheten i förskoleklassen präglas av aktiviteter anpassade efter barnens förutsättningar och behov. Stor vikt läggs vid språkträning och begreppsbildning av olika slag men även leken ges stort utrymme i verksamheten.

Organisationen av undervisningen, arbetsformer och arbetssätt i skolan är i många fall anpassade till att det är minst två lärare med på lektionen. Individuell handledning från lärarna är vanlig.

I läroplanen och i de nationella kursplanerna anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på skolans arbete. Vid flera lektionsbesök ser inspektörerna goda exempel på att strävansmålen ligger till grund för undervisningen och att eleverna ges goda möjligheter att utveckla de kunskapskvaliteter som anges i målen. I de högre årskurserna presenteras tydliga målbeskrivningar och kravnivåer vilka är väl i linje med nationella mål. Inspektörerna besöker emellertid även lektioner där det är svårt att se hur strävansmålen ligger till grund för undervisningen. I vissa ämnen är tryckta läromedel märkbart styrande.

Inspektörerna ser goda exempel i undervisningen på lektioner där personalen vinnlagt sig om att ge eleverna möjligheter att utveckla olika uttrycksformer samt tillfällen att uppleva känslor och stämningar. Ett sådant exempel pågår under inspektionen i årskurs 5 där skolan, i samarbete med Lärarhögskolan i Stockholm samt ett antal skådespelare, arbetar i ett tema under ledmotivet spekt.

Ett gott exempel på hur skolan arbetar med de övergripande perspektiv som läroplanen anger ser inspektörerna i skolans satsning på internationalisering. En särskild arbetsplan för detta arbete finns för skolans alla årskurser.

Trots flera goda exempel som framkommer i intervjuer och vid lektionsbesök, är inspektörernas samlade intryck att undervisningens kvalitet varierar påtagligt mellan olika arbetslag och mellan enskilda lärare. Någon uppföljning av huruvida undervisningen tar sin utgångspunkt i läroplanens och kursplanernas anvisningar görs inte av skolledningen. Skolan bör säkerställa att all personal har nödvändiga kunskaper om de föreskrifter som gäller för verksamheten samt tillse att all undervisning inriktas på strävansmålen i läroplanen och de nationella kursplanerna.

Individanpassning och stöd

Läroplanen anger att läraren i sin undervisning skall utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan. Läraren skall ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter. Vid lektionsbesök samt i samtal och intervjuer med elever framkommer att innehåll och arbetssätt i undervisningen vanligtvis är likartade för alla elever och att de individuella lösningarna oftast är av kvantitativ karaktär. Lärarnas omfattande stöd till eleverna i klassrummet (två-lärarsystemet) består som regel av att hjälpa eleverna att ”hänga med” eller ”komma ikapp” i ett kollektivt beting. Men inspektörerna ser även hur lärare försöker att anpassa undervisningen till elevernas skilda behov och förutsättningar bland annat genom att använda olika läromedel för olika elever. Inspektörerna bedömer dock att skolan i större utsträckning bör variera undervisningen så att elevers olika förmågor och behov tillgodoses.

I Smedshagsskolans arbetsplan för elevhälsan anges vilket ansvar klasslärare, arbetslag och elevhälsoteam har för att stödja elever som behöver särskilt stöd. Av intervjuer med företrädare för elevhälsoteamet framgår att en betydande andel av de elevärenden som teamet hanterar gäller olika former av social problematik. Skolans kurator och skolsköterska har många enskilda elev- och familjekontakter. För de elever som riskerar att inte nå målen skrivs åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av innehåller en beskrivning av elevens skolsituation, kort- och långsiktiga mål, vilka stödåtgärder skolan avser att vidta vem samt som skall ansvara för dessa. Även överenskommelser med eleven och vårdnadshavarna anges. Dock saknas en tydlig koppling till de nationella målen varför inspektörerna bedömer att skolans åtgärdsprogram bör förbättras i detta avseende. I elevhälsoteamet görs regelbunden uppföljning av vidtagna åtgärder. I de fall där stöd på klassnivå eller i arbetslaget inte är tillräckliga, beslutas om insatser i elevvårdskonferens. Vid inspektionen framkommer att rektorn inte deltar vid elevvårdskonferensen. Detta är enligt inspektörernas bedömning inte i enlighet med författningarna och måste därför åtgärdas. Inspektörerna bedömer vidare att skolan bör utvärdera, analysera och förbättra arbetet med särskilt stöd, utifrån de svaga kunskapsresultaten.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Läraren skall enligt läroplanen och utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Vid inspektionen framkommer att elevernas resultat redovisas vid utvecklingssamtalen samt att framåtsyftande individuella utvecklingsplaner upprättas vid dessa tillfällen. Enligt författningarna skall den skriftliga individuella utvecklingsplanen sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som

möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Inspektörerna har tagit del av ett antal individuella utvecklingsplaner och ser att dessa är mycket allmänt hållna samt att de ofta tar upp elevens förhållningssätt och mer sällan målbeskrivningar i förhållande till nationella kunskapsmål eller vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen. Inspektörerna bedömer därför att de individuella utvecklingsplanernas kvalitet bör förbättras så att insatser kopplade till nationella mål beskrivs.

För de äldre eleverna görs en rad olika kunskapsuppföljningar. Muntliga och skriftliga prov, inlämningsuppgifter samt en bedömning av elevens arbete på lektionerna, nämns av lärarna som viktiga bedömningsunderlag. Elever uppger att betygskriterier presenteras tydligt samt att betygssättningen upplevs rättvis. Skolans konkretiserade betygskriterier är i enlighet med nationella kriterier och inspektörerna bedömer att betygssättning sker i enlighet med författningarna.

Ledning och intern kommunikation

Skolledningen i Smedshagsskolan består för närvarande av rektorn, en biträdande rektor och en intendent. Såväl rektorn som den biträdande rektorn har arbetat många år på skolan. Skolans intendent har ett brett ansvarsområde. I slutet av 2006 kommer enligt uppgift ytterligare en biträdande rektor att anställas.

För att utöva sitt ledarskap skall rektorn enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Rektorn i Smedshagsskolan beskriver att ansvarsfördelningen i skolledningen skall ses i ett tidsperspektiv där arbetslagsledarna har ansvar för det dagliga arbetet, biträdande rektor för en 14-dagarsperiod och rektorn för framtidsfrågor. I en enkät som genomfördes i personalgruppen gällande den psykosociala arbetsmiljön (september 2006) framkommer att möjligheter till stöd och hjälp från skolledningen i arbetet upplevs som svaga. Flertalet i personalen uppger vidare att de inte vet hur rektorn bedömer deras arbetsinsatser. Risk för ohälsa och otrivsel bedöms som stor av många i enkätundersökningen. Vid inspektionen framkommer att rektorn inte har hela sin tjänstgöring på skolan utan en del av sin tjänst på stadsdelskontoret.

I samtal med personal och elever framkommer att den stökiga situation som råder på skolan inte är något som plötsligt uppkommit under hösten. Problemen har dock accelererat under de senaste åren. I den dokumentation som finns gällande skolans kraftsamling för att stärka värdegrundsarbetet (se ovan under avsnittet Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet) uppfattar inspektörerna att skolledningens roll är otydlig. Inspektörerna bedömer det som mycket angeläget att rektorns förtrogenhet med det dagliga arbetet förbättras samt att den del av rektorsuppdraget som handlar om rektorns roll som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal bör utvecklas.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolan skall bedriva ett målmedvetet utvecklingsarbete för att nå målen, för detta är rektorn ytterst ansvarig. I detta arbete är skolans kvalitetsredovisning ett viktigt redskap. Där skall mål, förutsättningar, genomförande, uppföljning, analys och åtgärder tydligt beskrivas. I Smedshagsskolans senaste kvalitetsredovisning (år 2005) och i den ledningsdeklaration som upprättats av skolledningen i augusti 2006 nämns inget om skolans problem med arbetsro eller svaga resultat av värdegrundsarbetet vilket inspektörerna finner anmärkningsvärt.

I intervjuer och samtal framkommer att personalen inte känner sig delaktiga i framtagandet av kvalitetsredovisningen. Målen i läroplanen och de nationella kursplanerna anger undervisningens inriktning och riktlinjerna anger principerna för hur arbetet skall bedrivas. Vid inspektionen framkommer att rektorn, som enligt författningarna har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen, inte gör någon systematisk uppföljning av huruvida undervisningen genomförs enligt de nationella målen.

Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete bör utvecklas samt att kvalitetsredovisningen förbättras. Inspektörerna vill också peka på vikten av att personal och elever görs delaktiga i upprättandet av kvalitetsredovisningen.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

I författningarna fastslås undervisningens omfattning och de val som elever har rätt att göra. I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Syftet med elevens val är att bredda och fördjupa kunskaper i ett eller flera ämnen och innehållet skall vara förenligt med målen i kursplanerna. Urvalet skall vara allsidigt och skolan skall sträva efter att tillgodose elevernas val. I Smedshagsskolan anordnas elevens val på olika sätt i olika årskurser. I vissa årskurser är elevernas möjligheter till allsidigt val små då ett fåtal ämnen är utvalda och planerade av lärarna. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla elevens val så att ett allsidigt urval av ämnen ges.

Svenska som andraspråk ett eget ämne med egen kursplan och egna betygskriterier och syftar till att eleverna skall uppnå en funktionell behärskning av det svenska språket i nivå med elever som har svenska som modersmål. Om svenska som andraspråk anordnas för vissa elever ersätter det undervisningen i svenska. I Smedshagsskolan finns ett antal elever som bedömts behöva svenska som andraspråk. Dock framkommer i inspektionen att detta inte anordnas i enlighet med kursplanen i ämnet, utan som stöd i svenska. Inspektörerna bedömer därför att skolan måste åtgärda detta.

Eleverna skall ha tillgång till lämpliga lokaler, böcker, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Inspektörerna bedömer att undervisningsmaterial och tidsenlig utrustning finns i tillräcklig omfattning så att målen kan nås.

Som nämnts ovan har verksamheten i Smedshagsskolan i nio år bedrivits i provisoriska lokaler. Lektionssalar för laborativa ämnen saknas vilket medför svårigheter att genomföra undervisningen på önskvärt sätt. Personalen har under den långa väntetiden funnit lösningar på lokalproblemen och undervisningen har mestadels genomförts utan svårigheter. Vid tiden för inspektionstillfället byggs en ny skolbyggnad på skolområdet och inflyttning är beräknad att ske i under 2007. Inspektörerna bedömer att skolans nuvarande lokaler inte ger de bästa förutsättningarna att nå målen i vissa ämnen (se ovan under rubriken Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen).

Vid inspektionen framkommer att flertalet lärare har utbildning som är avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Inspektörerna bedömer dock att rektorn bör vidta ytterligare insatser för att få lärare med pedagogisk utbildning till alla tjänster.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Ingrid Åsgård
Annica Nilsson